

Fylkesmannen i Hordaland

Sakshandsamar, innvalstelefon
Håvard Rød, 5557 2143

Vår dato
20.05.2014
Dykkar dato

Vår referanse
2014/6371
Dykkar referanse

Kommunane i Hordaland

Revidert nasjonalbudsjett 2014 og kommuneopplegget for 2015

Fylkesmannen vil gi eit oversyn over hovudpunkta i framlegget til revidert nasjonalbudsjett 2014 og kommuneopplegget for 2015, jfm kommuneproposisjonen Prop. 95 S. I brevet betyr «kommunane» primærkommunane utan at fylkeskommunane er med.

På bakgrunn av at framlegget i år er lagt fram frå ei mindretalsregjering, vil det vere noko større uvisse knytt til det endelege stortingsvedtaket enn i dei to siste stortingsperiodane.

Endringar i det økonomiske opplegget for 2014

Skatteinntekter

Pårekna skatteinntekter for kommunane er no redusert med om lag kr. 972 mill. frå nivået i statsbudsjettet. Det gjer at pårekna skattevekst i år førebels blir redusert frå 3,7 prosent til i underkant av 3,0 prosent no i revidert nasjonalbudsjett.

Skattereduksjonen for kommunane i år i høve til nivået i statsbudsjettet skuldast både ei vidareføring av redusert skatteinngang for 2013 (om lag kr. 412 mill.) - frå det skattenivået som var pårekna for 2013 då årets statsbudsjett blei lagt fram i fjor haust - og ytterlegare reduksjon i år som følgje av svak skatt i byrjinga av året og lågare pårekna lønsvekst (om lag kr. 560 mill.).

Kostnadsvekst

I revidert nasjonalbudsjett er det rekna med noko lågare lønsvekst enn i statsbudsjettet. Pårekna lønsvekst er redusert frå 3,5 prosent i statsbudsjettet til 3,3 prosent no i revidert budsjett. Det er også rekna med at kommunane vil få ei innsparing som følgje av noko lågare befolkningsvekst enn lagt til grunn i statsbudsjettet.

Det vil vere noko uvisst om lågare lønsvekst er realistisk. Dersom prognosane slår til med omsyn til skatt, lønsvekst og befolkningsvekst, vil handlingsrommet for kommunane vere om lag uendra i høve til statsbudsjettet.

Utleigebustader

Det er framlegg om å auka tilsegnsramma for tilskot til utleigebustader med kr. 222,2 mill. i 2014 (løyvinga blir auka med kr. 100 mill.). Det gir grunnlag for ytterlegare 400 - 450 utleigebustader. Flyktningar vil vere ei viktig målgruppe for utleigebustadene.

Kommuneopplegget for 2015 - generelt

Det er gitt signal om ein realvekst i dei frie inntektene for kommunane på mellom kr. 3 ¾ mrd. og kr. 4 ¼ mrd. frå 2014 til 2015. Veksten er rekna på grunnlag av det inntektsnivået for i år som no blir lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett. Dersom skatteveksten i år blir større enn påreknna, blir inntektsveksten frå 2014 til 2015 tilsvarende lågare.

Denne veksten i dei frie inntektene er realauke, det vil seie at prisjustering til 2015-kroner vil kome som eit tillegg. Prisindikatoren som vil bli nytta ved prisjustering av bl.a. dei frie inntektene, vil bli kjent i statsbudsjettet til hausten.

Skatteøyret blir fastsett først i statsbudsjettet for å tilpassa skatteveksten til ei målsetjing om at skatteinntektene skal utgjere 40 prosent av kommunane sine samla inntekter.

Det er lagt opp til at auken i dei frie inntektene frå 2014 til 2015 skal dekkja auka ressursinnsats i kommunane til:

1. Auka utgifter som følgje av befolkningsutviklinga, både med omsyn til folkevekst og alderssamansetjing. Det er lagt til grunn at av veksten i dei frie inntektene vil om lag kr. 2,7 mrd. gå til auka utgifter knytt til befolkningsutviklinga for kommunane. Heile denne utgiftsveksten er knytt til primærkommunane.
2. Pensjon. For kommunane kan pensjonskostnadene samla kome til å auka med om lag kr. 0,45 mrd., utover det som blir kompensert gjennom prisjustering av inntektene (prisindikatoren i statsbudsjettet).

Auken i pensjonspremie i dei siste åra skuldast bl.a. lønsutviklinga og låg rente. Auka levealder har også medført auka pensjonspremiar. Redusert amortiseringstid for premieavvik (for nye premieavvik frå og med 2014) frå ti år til sju år, vil bidra til å auka dei årlege amortiseringskostnadene og derav pensjonskostnadene.

3. Rus og psykisk helse. Kr. 200 mill. av veksten i dei frie inntektene er knytt til behovet for å styrka dei kommunale tenestene til personar med rusproblem (a) og personar med psykiske lidingar (b). Fordeling av inntektene er gjort etter delkostnadsnøkkel i inntektssystemet for sosialhjelp (a) og helse (b).
4. Kr. 200 mill. av veksten i dei frie inntektene er knytt til behovet for å styrka helsestasjon- og skulehelsetenesta. Det er ei ekstra satsing i 2015 utover den fordelinga - kr. 180 mill. - som ligg i ramma for 2014 (tabell C, kolonne 4 i «Grønt hefte»). Samla tilskotsnivå i 2015 blir difor kr. 380 mill.

Fordelingsnøkkelen mellom kommunane vil vere som i 2014, det vil seie talet på innbyggjarar 0 - 19 år og minstenivå kr. 100.000,- pr. kommune.

Samhandlingsreforma

Det blir gjort framlegg om å avvikla kommunal medfinansiering frå 2015.

Kompensasjon i samband med ansvaret for medfinansiering og betaling for utskrivingsklare pasientar blei innarbeidd i rammeoverføring i 2012 med kr. 5567 mill. (2012 - kroner).

Kompensasjon er prisjustert i 2013 og 2014. Om lag 90 prosent av kompensasjonen er knytt

til ansvaret for medfinansiering og om lag 10 prosent av kompensasjonen er knytt til betaling for utskrivingsklare pasientar.

Kompensasjon for ansvaret for medfinansiering blir trekt ut av rammeoverføring til kommunane i 2015. Det er lagt opp til at det samla uttrekket i 2015 skal byggje på kommunane sine pårekna faktiske utgifter i 2015 dersom dei framleis hadde hatt ansvaret for medfinansiering. Det vil vere grunnlaget i statsbudsjettet for å fastsetje den totale ramma som skal bli trekt frå kommunane. Deretter vil trekket mellom kommunane bli fordelt etter delkostnadsnøkkelen for samhandlingsreforma (ikkje dei faktiske utgiftene til medfinansiering i den einskilde kommune).

Kompensasjon for betaling for utskrivingsklare pasientar blir vidareført og fordelt mellom kommunane etter delkostnadsnøkkel for pleie og omsorg.

Det blir ei plikt for kommunane frå 1.januar 2016 å tilby døgnopphald for personar med trong for slik hjelp, med ein gong. Finansieringa er delt mellom halvdelen som øyremerka tilskot og halvdelen frå dei regionale helseføretaka.

Det er lagt opp til ei gradvis utviding av tilbodet til alle kommunane. Ved utgangen av 2013 har 206 kommunar i landet motteke tilskot til føremålet.

Inntektssystemet i 2015

Generelt

Inntektsutjamninga er 60 prosent av skilnaden mellom kommunane sitt skattenivå og gjennomsnittleg skattenivå for landet. Tilleggskompensasjon er 35 prosent under 90 prosent av landsgjennomsnittet.

Kommunar med under 3200 innbyggjarar får eit småkommunetilskot, dersom kommunen sitt skattenivå er under 120 prosent av landsgjennomsnittet, i gjennomsnitt dei siste tre åra.

Ordninga med inntektsgarantitilskot (INGAR) gir kompensasjon for ei utvikling i rammetilskotet meir enn kr. 300,- pr. innbyggjar under landsgjennomsnittet frå eit år til det neste. INGAR tek ikkje omsyn til endring i skatt, inntektsutjamning, veksttilskot og skjønstilskot.

INGAR tek omsyn til endringar i inntektssystemet, innlemming av øyremerka tilskot i rammeoverføring, oppgåveendringar og endringar i kriteriedata.

Telletidspunkt for innbyggjartal og aldersfordelinga i utgiftsutjamninga som grunnlag for rammeoverføring i 2015 vil vere 01.07. i år. Det er blitt vurdert å nytta eit nyare telletidspunkt, det vil seie 01.01.budsjettåret, men telletidspunkt 01.07. året før budsjettåret blir vidareført. For inntektsutjamninga i 2015 er telletidspunktet innbyggjarar pr. 01.01.2015. For andre kriterium i utgiftsutjamninga enn aldersfordeling er telletidspunktet 01.01.2014 for rammeoverføring i 2015.

Veksttilskot

Veksttilskotet blir auka slik at fleire kommunar vil få tilskot og tilskotsnivået for aktuelle kommunar blir høgare. Totalt aukar veksttilskotet i landet frå kr. 61 mill. i 2014 til kr. 344 mill. i 2015.

Kommunen må ha hatt ein årleg gjennomsnittleg folkevekst dei siste tre åra over 1,7 prosent for å få tilskotet. Det blir gitt kr. 60.000,- for kvar innbyggjar over denne vekstgrensa. Auken i samla tilskot for kommunane blir finansiert gjennom trekk i innbyggjartilskotet.

Vekstgrensa for å få veksttilskot har til no vore gjennomsnittleg årleg befolkningsvekst på 175 prosent av gjennomsnittleg årleg befolkningsvekst i landet, for dei siste tre åra. I den nye ordninga vil det berre vere befolkningsvekst i eigen kommune som er avgjerande, ikkje vekst i høve til veksten i landet.

Departementet (KMD) har rekna ut overslag for veksttilskot i 2015. Det må understrekast at tala berre er førebelse. Endelege tilskotsbeløp kjem i statsbudsjettet. Førebels fordeling, i mill.kr. :

	<u>tilskot 2014</u>	<u>tilskot 2015</u>
Sveio	0,8	1,2
Os	4,6	11,9
Sund	0,1	0,9
Fjell	0	9,9
Askøy	1,3	8,5
Meland	4,1	7,7
Øygarden	0	3,8

Kommunane må ha eit skattenivå under 140 prosent av landsgjennomsnittet for å få veksttilskot, både i noverande og i ny ordning.

Distriktstilskot

Det blir endring i distriktstilskotet for Sør - Noreg. Det vil ikkje lenger vere nokon differensiering mellom soner - berre etter distriktsindeks. Tilskot vil byggje på oppdatert distriktsindeks frå 2013. Det blir auka tilskotssats for kommunar med indeks 0 - 35.

Det vil bli redusert tilskot for kommunar som har vore plassert i sone IV og kommunar som får auka verdi på distriktsindeksen. Redusert distriktstilskot vil bli teke omsyn til gjennom overgangsordninga INGAR.

Departementet (KMD) har rekna på fordelingsverknadene av endringane, jf. oversynet under. Oversynet viser distriktstilskot i 2014 og det distriktstilskotet ville ha vore i 2014 dersom det i berekningsgrunnlaget var nytta distriktsindeks frå 2013, utan skilje på soner og med oppdaterte tilskotssatsar. Det er berre eit overslag på fordelingsverknadene, då det vil kunne kome endringar fram mot statsbudsjettet (blant anna oppdatering med nyare innbyggjartal og med atterhald om stortinget sitt vedtak om kommuneposisjonen).

Førebels utrekning syner, i mill. kr.:

	<u>tilskot 2014</u>	<u>tilskot 2014, ny</u>
Etne	5,4	1,1
Kvinnherad	6,9	9,2
Odda	9,8	7,9
Ullensvang	6,7	5,5
Voss	4,8	4,8
Kvam	6,7	3,4
Vaksdal	5,5	3,3

Inntektssystemet - utviklinga i dei komande åra

Det er lagt opp til at skattedelen av inntektene i 2015 for kommunane samla skal vere på same nivå som i 2014, det vil seie 40 prosent.

Fram mot kommuneproposisjonen for 2016 vil det bli vurdert ulike modellar for tilbakeføring av delar av selskapsskatten til kommunane.

I kommuneproposisjonen for 2017 vil det bli ei gjennomgang av :

- regionalpolitiske tilskot (småkommunetilskot m.m.)
- kostnadsnøklane i utgiftsutjamninga
- skattedelen av inntektene.

Skjønstilskot for 2015

Basisramme skjønstilskot for kommunane samla i landet blir redusert med kr. 100 mill. frå 2014 til 2015. Ramma blir ikkje prisjustert.

Kr.100 mill. i skjønstilskot til inntektssvake kommunar i Sør - Noreg blir teken bort. Det samla trekket i ramma for skjønstilskot (trekk basis og for inntektssvake kommunar), kr. 200 mill., blir overført til kommunane sitt innbyggjartilskot. Det vil seie lik fordeling av inntektene pr. innbyggjar i utgangspunktet og deretter korrigerer for utgiftsutjamninga.

Det vil også i 2015 bli teke omsyn til kommunar som fekk høgaste arbeidsgjevaravgift frå og med 2004, utan å ha blitt tilbakeført til sone med lågare arbeidsgjevaravgift seinare (2007). Nokre kommunar vil kunne få lågare arbeidsgjevaravgift frå 01.juli 2014, men det vil ikkje bli nokon tilsvarande reduksjon i skjønnsramma i år. For 2015 vil det bli reduksjon i skjønnsramma tilsvarande ei eventuell reduksjon i arbeidsgjevaravgifta. Reduksjonen omfattar dei kommunane som er kompensert for høgare arbeidsgjevaravgift frå 2004.

Kr.400 mill. i årleg skjønstilskot blei innført frå og med 2011 til kommunar som årleg taper meir enn kr. 100,- pr. innbyggjar på endringane i inntektssystemet frå 2011. Denne ramma blir fordelt av departementet (KMD) mellom kommunane. Fordelinga ligg fast med same beløp årleg til dei aktuelle kommunane til neste revisjon av kostnadsnøklane i inntektssystemet.

Kommunereform

Det er lagt opp til regionale prosessar i perioden 2014 - 2016. Vi viser til kommuneproposisjonen del 2 *Kommunereform*. Vi vil i dette brevet berre kortfatta orientera om dei økonomiske virkemidlane i reformperioden.

Inndelingstilskot

Inndelingstilskotet blir vidareført i reformperioden lik noverande ordning, det vil seie kompensasjon for bortfall av basistilskot (kr. 12,3 mill. i 2014) og netto nedgang i regionalpolitiske tilskot (småkommunetilskot m.m.). Kommunane vil få tilskotet i 20 år, med nedtrapping i dei siste fem åra av 20 årsperioden.

Det er lagt opp til å stramma inn ordninga etter reformperioden, men dei kommunane som på det tidspunktet har inndelingstilskot, vil få det vidareført.

Eingongskostnader

Det vil bli gitt tilskot til dekning av eingongskostnader etter ein standardisert modell, utan søknad. Tilskot er eingongstilskot. Tilskotet blir differensiert etter talet på kommunar og talet på innbyggjarar i samanslåinga. Tilskotet vil vere frå kr. 20 mill. til kr. 65 mill. Oversynet under er ikkje fullstendig, men omfattar dei alternativa som er mest aktuelle i fylket.

Talet på kommunar og innbyggjarar i samanslåinga, med tilskot :

To kommunar, 0 - 19999 innbyggjarar	kr. 20 mill.
To kommunar, 20000 - 49999 innbyggjarar	kr. 25 mill.
Tre kommunar, 0 - 19999 innbyggjarar	kr. 30 mill.
Tre kommunar, 20000 - 49999 innbyggjarar	kr. 35 mill.
Fire kommunar, 0 - 19999 innbyggjarar	kr. 40 mill.
Fire kommunar, 20000 - 49999 innbyggjarar	kr. 45 mill.
Fem eller fleire kommunar, 0 - 19999 innbyggjarar	kr. 50 mill.
Fem eller fleire kommunar, 20000-49999 innbyggjarar	kr. 55 mill.

Reformtilskot

Det vil bli gitt reformtilskot til kommunar som får over 10 000 innbyggjarar i samanslåinga. Det vil erstatta tidlegare tilskot til infrastrukturtiltak. Tilskot blir gitt etter ein standardisert modell - ikkje søknad - med utbetaling på tidspunkt for samanslåinga.

Talet på innbyggjarar i samanslåinga, med reformtilskot :

0 - 10 000 innbyggjarar,	0
10 000 - 14 999 innbyggjarar	kr. 5 mill.
15 000 - 29 999 innbyggjarar	kr. 20 mill.
30 000 - 49 999 innbyggjarar	kr. 25 mill.
Over 50 000 innbyggjarar	kr. 30 mill.

Skjønstilskot

Noverande ordning med skjønstilskot frå departementet (KMD) til utgreiing av kommune- struktur blir avslutta. Det er ei endring også i høve til vårt brev til regionråda og kommunane av 22.april d.å. om skjønstilskot til fornying- og utviklingsprosjekt. Tilskot til utgreiing av kommunestruktur kan no berre bli gitt av Fylkesmannen sine skjønsmidlar.

Inndelingslov

Det blir ikkje vurdert å vere behov for endring i inndelingslova. Lova vil difor ikkje bli endra. Rundskriv vil bli justert.

Statsbudsjett 2015

Statsbudsjettet for 2015 blir lagt fram onsdag 08. oktober.

Med helsing

Lars Sponheim

Rune Fjeld
assisterande fylkesmann

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.